

SiV@eduskunta.fi

Asia: HE 173/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n lausunto pidennetystä oppivelvollisuudesta koulunkäynninohjaajan ja -avustajan näkökulmasta

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää Eduskunnan sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua lakiesitykseen pidennetystä oppivelvollisuudesta koulunkäynninohjaajan ja -avustajan työn näkökulmasta. JHL lausuu seuraavaa:

Toteutuessaan uusi oppivelvollisuuslaki on mainio tilaisuus yhtenäistää erityisen tuen eri vaiheet kokonaisuudeksi, joka kulkee oppilaan rinnalla koko opintopolun ajan. Lakia uudistettaessa olisi ajankohtaista samalla tarkistaa oppimisen tukea sekä tuki- ja erityisopetusta koskevat säännökset, ohjeistukset ja mitoitukset yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, joka takaisi oppivelvollisille yhtenäisen tukimuotojen jatkumon perusopetuksesta toiselle asteelle saakka.

Lausunnon pääkohdat:

- Voimakkaasti kasvavaan ohjaustarpeeseen on nyt ohjattava riittävästi resursseja.
- Ohjauksen jatkumo tulee varmistaa vahvana peruskoulusta toiselle asteelle asti.
- Koulunkäynninohjaajan mahdollisuus osallistua moniammatillisen opiskeluhuollon työryhmään ja oppilaan henkilökohtaistetun opintosuunnitelman rakentamiseen tulisi varmistaa, ja aloittaa oppilaan nivelvaiheen etenemisen suunnittelu jo yläkoulun alussa.
- Koulunkäynninohjaajan rooli oppilaan kokonaisvaltaisen tuen oleellisena toimijana ja asema oppilaitoksessa tulisi kirjata myös perusopetus- ja oppivelvollisuuslakiin.

Uuden oppivelvollisuuslain myötä oppivelvollisten tarve ohjaukselle tulee pidentymään ja lisääntymään, joten on järkevää varata riittävä rahoitus ohjausresursseja varten. Koulunkäynninohjaajan ja –avustajan näkökulmasta on tärkeää, että etenkin opintojen nivelvaiheen ohjauksen tavoitteet ja vastuut määritellään tarkoin. *Ohjauksen resursointi, mitoitus ja suunnittelu sekä moniammatillisen asiantuntijayhteistyön mahdollistaminen oppilaitosten, kuntien, ja mahdollisten tulevien maakuntien yhteistyönä nuorten palvelujen takaamiseksi, on huomioitava rahoituksesta päätettäessä.*

Tehostettua tai erityistä tukea syksyllä 2018 sai 18,8 prosenttia eli 105 100 peruskoulun oppilaista Suomessa (Tilastokeskus 2019). Tehostettua ja erityistä tukea saaneiden oppilaiden siirtymisen toisen asteen opintoihin on todettu olevan epävarmempaa muihin oppilaisiin verrattuna. Uutta oppivelvollisuuslakia säädettäessä tulee huomioida, että tuen tarve ei useinkaan pääty peruskoulun päättymiseen, vaan jatkuu vielä toiselle asteellekin. Siirtymäpolut ovat myös hieman erilaisia kuin muilla oppilailla. *Nivelvaiheen suunnittelu tulisi jatkossa aloittaa jo yläkoulun alussa, ja kun kaikki nuoret ovat lakimuutoksen jälkeen velvollisia siirtymään toiselle asteelle, on selvää, että ohjauksen*

tarve myös toisella asteella kasvaa voimakkaasti. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen ohella on oltava mahdollisuus myös joustaviin opintoratkaisuihin. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa.

Koulunkäynninohjaajan antama tuki peruskoulun jälkeisissä opinnoissa on varmasti yksi kustannustehokkaimmista tuen muodoista - mikä monissa oppilaitoksissa on onneksi jo huomattukin. Opintojen nivelvaiheessa ja nivelvaiheen molemmin puolin on ohjaajalla suuri merkitys oppilaan opintomenestykselle. Koulunkäynninohjaajan tarjoama tuki edesauttaa siirtymistä toisen asteen opintoihin – ja niissä pysymistä loppuun saakka. *Ohjauksen resurssia tulisikin ohjata jatkumaan vahvana alakoulusta yläkouluun asti, ja vielä toiselle asteellekin.* Ohjaajan tuki parantaa oppilaan mahdollisuuksia pysyä opetuksen mukana yläkoulussa, joka puolestaan luo pohjan toiselle asteelle siirtymiselle. Niin ikään, jos oppilas on ”pudonnut keltasta” yläkoulussa, ehtii ohjaaja hyvin suunnitellussa nivelvaiheessa vielä auttamaan häntä niiden asioiden kanssa, joissa tällä on vaikeuksia. Näin vältetään sellaisten ongelmien pitkittymiseltä, jotka saattaisivat hankaloittaa toisen asteen opintoihin pääsyä ja niistä selviämistä, ja lisätä keskeyttämisriskiä. Se, miten käytännössä koordinoidaan opinnoista pudonneiden ohjaus uuteen alkuun, vaikuttaisi olevan vielä avoin kysymys lain tässä vaiheessa.

Koulunkäynninohjaajan mahdollisuus osallistua moniammatillisen opiskeluhoiton työryhmään ja oppilaan henkilökohtaistetun opintosuunnitelman muokkaamiseen tulisi varmistaa lain kirjauksessa. Koulunkäynninohjaaja on monelle nuorelle tuiki tärkeä tuttu, luotettava aikuinen, joka vahvistaa nuoren opiskelumotivaatiota ja itsetuntoa, ja tekee opiskelusta tasapainoisempaa. Koulunkäynninohjaajan läsnä oleva tuki ja ohjaus oppilaan ollessa opintojen nivelvaiheessa on tehokas tapa auttaa oppilasta keskittymään uusiin haasteisiin ja oppimiseen turvallisesti. Ihannetilanteessa tuttu ohjaaja voisi jatkaa opiskelijan mukana tämän siirtyessä toisen asteen opintoihin, mutta ainakin tiedonsiirto asteelta toiselle vaihdettaessa tulee järjestää jouhevaksi. Opintojen keskeyttämisistä ehkäistään tukemalla oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Uuden oppivelvollisuuslakiesityksen perustelut ja tavoitteet ovat kannatettavia. Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle nuorelle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista. Esityksen tavoitteena on osaltaan tukea työllisyysasteen nostamista.

Pidennetty oppivelvollisuus tulee lisäämään opiskelijoiden määrää toisella asteella, ja on syytä varautua siihen, että se yhdessä kasvavan tutkintoon valmentavaan koulutukseen osallistuvien määrän kanssa tulee lisäämään tarvetta kasvavalle ohjaajaresurssille. Mikäli laki ei toteutuisikaan, voidaan esityksen perusteluina olleita tavoitteita kuitenkin pyrkiä saavuttamaan juuri ohjauksellisin keinoin. Joka tapauksessa tulee myös selvittää koulunkäynninohjaajalta ja –avustajalta vaadittavat mahdolliset uudet osaamistarpeet toisella asteella laajemmin työskennellessä. ***Oppilaan suunnitelmallisen ja katkeamattoman tuen jatkumisen turvaamiseksi peruskoulusta toiselle asteelle olisi tärkeää kirjata koulunkäynninohjaajan rooli ja asema myös perusopetus- ja oppivelvollisuuslakiin.***

LAUSUNTO

11.11.2020

185/2020

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Teija Asara-Laaksonen
toimialajohtaja

Lisätietoja:

Hanna Takolander

koulutuspoliittinen asiantuntija

hanna.takolander@jhl.fi

puh. 044 075 0850